

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Ryšky a soudkyň JUDr. Věry Skalické a Mgr. Ivy Krejčířové ve věci

žalobce: **M. P.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX, XXXXX
zastoupený advokátem JUDr. Michalem Stloukalem
sídlem nám. Svobody 9/13, 678 01 Blansko

proti
žalované: **J. T.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX, XXXXX
zastoupená advokátem JUDr. Bc. Milanem Trávníčkem
sídlem Svitavská 1018/1, 678 01 Blansko

o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkové újmy,

o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Blansku ze dne 3. února 2020, č. j. 10 C 69/2019-63,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v I. a II. výroku **potvrzuje**.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně se ve III. výroku **mění** tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované k rukám jejího zástupce do 3 dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů řízení částku 10 200 Kč.
- III. Žalobce je povinen zaplatit žalované k rukám jejího zástupce do 3 dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 7 623 Kč.

Odůvodnění:

1. V záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl soud prvního stupně žalobu, kterou se žalobce na žalované domáhal zaslání omluvného dopisu v tomto znění: „*Omlouvám se Vám, že jsem na Vás podala nepravdivé trestní oznámení, neboť není pravda, že jste se na mně dopustil trestného činu znásilnění*“ (I. výrok) a náhrady

nemajetkové újmy ve výši 200 000 Kč (II. výrok). Žalobci uložil povinnost nahradit žalované k rukám jejího zástupce náklady řízení ve výši 12 050 Kč (III. výrok).

2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce po změně žaloby jejím rozšířením (připuštěné usnesením soudu prvního stupně ze dne 30. 9. 2019, č. j. 10 C 69/2019-38) domáhal na žalované předmětných satisfakčních nároků za dva okruhy skutků žalované. Morální satisfakci formou omluvného dopisu nárokoval žalobce za uvedení nepravdivých skutečností žalovanou o tom, že ji žalobce opakovaně a za použití násilí nutil k pohlavnímu styku, užitých při podání trestního oznámení na žalobce; finanční satisfakci ve výši 100 000 Kč pak žalobce nárokoval i za uvedení obdobných skutečností žalovanou v pozici svědkyně v trestním řízení, které skončilo pravomocným zproštěním obžaloby. Nárok na další finanční satisfakci ve výši 100 000 Kč žalobce vůči žalované odvíjel z jejího vyjádření k žalobě (učiněného v této věci), v němž ho označila za despotického tyрана, zvráceného sexuálního devianta, věznitele a psychopata.
3. Soud prvního stupně zjistil, že účastníci měli dlouholetý partnerský vztah, který žalovaná ukončila a podala trestní oznámení, na základě kterého bylo zahájeno trestní stíhání žalobce, jež vyústilo ve zprošťující rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 19. 4. 2018, č. j. 1 T 150/2014-407. Žalobce byl pravomocně zproštěn obžaloby pro znásilnění a vydírání, neboť skutky nejsou trestným činem. Tvrzení o tom, že se žalobce na žalované dopustil násilí, bylo prokázáno pouze ve vztahu k jedné situaci z listopadu 2014, kdy na ní byly patrné známky fyzického násilí. S výhradou této výjimky však tvrzení o použití násilí při vynucování sexu či jindy nebylo prokázáno žádným z provedených důkazů, a to ani výpovědí svědka M.Z. v trestním řízení, který měl v té době se žalovanou intimní poměr a známek násilí na těle žalované by si jen stěží nevšiml. Z provedených důkazů nevyplývá, že by žalovaná učinila trestní oznámení a svědeckou výpověď o násilném vynucování sexu žalobcem s vědomím, že sděluje informace nepravdivé nebo záměrně zkreslené. Projevila se sice její tendence drammatizovat události, nicméně je popisovala tak, jak se jí ze subjektivního pohledu jevily. Žalovaná nebyla nikdy stíhána pro křivé obvinění či křivou výpověď ani projednávána pro podobný přestupek. Soud prvního stupně proto dovodil, že žalobce neunesl důkazní břemeno o tom, že by žalovaná uváděla o žalobci vědomě nepravdu. Jde-li o vyjádření žalované v této věci, které bylo rovněž předmětem řízení v důsledku připuštěné změny žaloby, šlo o přiměřené hájení zájmů žalované v soudním řízení. Náhrada nemajetkové újmy v penězích by nadto nebyla adekvátní.
4. Proti tomuto rozsudku podal žalobce odvolání, kterým se domáhal jeho změny vyhověním žalobě. Nesouhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že žalovaná uváděla pouze takové údaje, o jejichž pravdivosti byla přesvědčena, protože je tak subjektivně vnímala. V trestním řízení nebyla tvrzení žalované o údajném fyzickém násilí se sexuálním podtextem prokázána, což nerozporuje ani soud prvního stupně. Žalobce akcentoval výpověď svědka M.Z. z trestního řízení, který s žalovanou v inkriminované době udržoval intimní vztah a stěží by si nevšiml známek po intenzivním fyzickém násilí. Žalovanou uváděné skutečnosti mají povahu skutkových tvrzení a jejich pravdivost lze tedy prověřit dokazováním. Pro účely hodnocení excesu při podání trestního oznámení je nepodstatné, že žalovaná nebyla odsouzena pro přečin křivého obvinění, neboť uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování veřejného práva a je dán princip subsidiarity trestní represe. Druhý žalovaný skutek v podobě vyjádření žalované k žalobě je pokračující dehonestací žalobce a soud prvního stupně adekvátně nezhodnotil, že nešlo toliko o výkon procesních práv účastnice řízení, nýbrž o neoprávněný zásah do cti a důstojnosti žalobce.
5. Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného. Poukázala na skutečnost, že ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2010, sp. zn. Cpjn 13/2007, je neoprávněnost žalovaných zásahů vyloučena, neboť žalovaná plnila své právní povinnosti a nedopustila se excesu z nich. Žalovaná nikdy nebyla projednávána pro některý z přestupků či trestných činů, natož odsouzena. V trestním řízení ve věci žalobce bylo rozhodnuto o tom, že skutek není trestný čin, nikoli

že se skutek nestal nebo že by ho žalobce nespáchal. Podání žaloby je šikanózním výkonem práva žalobcem a snahou o vyřizování si účtů s žalovanou za každou cenu, a to nikoli ojedinele, neboť žalobce se např. v jiném řízení domáhá po žalované vydání bezmála 40 let staré ledničky. Druhý žalovaný skutek je plněním procesní povinnosti účastnice řízení, přiměřeným kontextu věci i psychologickému profilu žalobce dle znaleckého posudku z trestního řízení, provedeného k důkazu soudem prvního stupně. Nadto i v případě, pokud by se jednalo o neoprávněný zásah, nedošlo ze strany žalované k jeho zveřejnění a újma žalobce by tak byla jen zcela minimální.

6. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno k tomu oprávněným subjektem (§ 201 o. s. ř.), směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je přípustné (§ 201, § 202 *a contr.* o. s. ř.), a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212 a § 212a odst. 1 o. s. ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející i nad rámec odvolacích důvodů, a dospěl k závěru, že odvolání žalobce je nedůvodné.
7. Soud není v občanském soudním řízení vázán zprošťujícím rozsudkem vydaným v trestním řízení (ani rozhodnutím o zastavení trestního či přestupkového řízení); na základě hodnocení důkazů odpovídajícího ustanovení § 132 o. s. ř. proto může (ale nemusí) dospět k závěru, že skutek, pro nějž byl účastník občanského soudního řízení trestně stíhán (pro nějž proti němu bylo vedeno přestupkové řízení) a v němž je zároveň spatřováno jeho protiprávní jednání, se stal, přestože soud v trestním řízení (správní orgán v přestupkovém řízení) učinil závěr, že tento skutek nebyl prokázán (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 297/2009, Soubor C 10407, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 1999 sp. zn. 21 Cdo 2368/98, uveřejněné v časopisu Soudní rozhledy č. 8/1999 s. 246, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 686/2015, Soubor 15620, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 25 Cdo 5001/2016). Z takového rozhodnutí tedy soud vychází, tzn. nemůže jeho existenci ignorovat, důkaz jím provedený hodnotí jako jiné důkazy, může se od závěrů, na nichž je postaveno odchylně, ale musí své odlišné závěry odůvodnit. Z hlediska právní jistoty je zásadně nežádoucí, aby soudy při opakovaném posuzování týchž otázek ve věcech týchž účastníků dospívaly k rozdílným závěrům, ale nelze to *a priori* vyloučit (srov. náleze Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. II. ÚS 2742/07). Rovněž tam, kde různé soudy v různých věcech s různými účastníky řeší jako předběžnou stejnou otázku, by měly postupovat tak, aby při posuzování týchž skutkových okolností nedospívaly k rozdílným závěrům; s přihlédnutím k tomu, že skutkový stav věci může být v různých řízeních zjištěn odlišně, však nelze vyloučit ani možnost, že si různé soudy vyřeší tutéž předběžnou otázku rozdílně (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 726/2007).
8. Odvolací soud předesílá, že je to především stát, kdo odpovídá za újmu způsobenou obviněnému (obžalovanému) tím, že proti němu vedl trestní stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením. Odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb. však nevylučuje případnou odpovědnost jiné osoby za újmu, kterou vyvolalo trestní stíhání, jsou-li na její straně splněny podmínky odpovědnosti podle obecného předpisu (občanského zákoníku) či předpisu zvláštního. Ze žádného ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. nevyplývá, že by odpovědnost státu nahrazovala či vylučovala odpovědnost třetích osob, a k tomuto závěru nelze dospět ani na základě východiska, že bezprostřední příčinou vzniku újem vyvolaných vedením trestního stíhání je okolnost, že orgán činný v trestním řízení po patřičném uvážení shledal podmínky pro takový postup a trestní stíhání zahájil a vedl. I když tedy samotné trestní stíhání se za podmínek stanovených trestním řádem zahajuje rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení, nikoliv jen ze samotného podnětu oznamovatele, může být trestní oznámení důležitou a podstatnou příčinou, proč bylo trestní stíhání zahájeno. To platí obzvláště u těch trestných činů, které obvykle nemají dalších přímých svědků a u nichž musí být pravdivost vzájemně protichůdných tvrzení poškozeného a podezřelého ověřena dalšími důkazy prováděnými zpravidla až v průběhu trestního řízení. Trestní řád ukládá každému povinnost oznámit trestný čin, jehož byl svědkem, tedy i osobě, která jím byla poškozena. Plnění této zákonné povinnosti

samozřejmě není porušením právní povinnosti a osoba, která takto postupuje, nenese občanskoprávní odpovědnost za újmu, jež v důsledku následného trestního stíhání vznikla obviněnému, který nebyl pravomocně odsouzen. O plnění oznamovací povinnosti však nejde, jsou-li v trestním oznámení vědomě uvedeny nepravdivé okolnosti. Právě tak uvedení nepravd ve svědecké výpovědi je porušením právní povinnosti vypovídat pravdu a nikoho křivě neobviňovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 297/2009).

9. Odvolací soud pro tyto účely akcentuje, že zatímco v trestním řízení nebylo vzhledem k zásadám trestního řízení na žalobci jako obviněném (posléze obžalovaném), aby prokázal, že žalovaná vědomě uvádí skutkové nepravdy, v civilním řízení je situace diametrálně odlišná. Pro účely trestního řízení princip presumpce nevinny vyžadoval, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno, a pochybnosti byly vyloženy ve prospěch obžalovaného. V občanském soudním řízení je ovšem situace diametrálně odlišná. Pro účely civilního práva jsou totiž podání trestního oznámení žalovanou i její svědecká výpověď v trestním řízení obecně kryty zákonnou licencí jako okolností vylučující neoprávněnost zásahu do práva na ochranu osobnosti a výjimka by byla dána jen u excesu z licence v podobě vědomého uvedení skutkových nepravd žalovanou, tedy u křivého obvinění či křivé výpovědi (bez nutnosti stvrzení této skutečnosti veřejnoprávním rozhodnutím). V případech nyní žalovaných zásahů do práva na ochranu osobnosti (§ 81 a násl. o. z.) jde svým charakterem o **specifický typ zásahů do práva na ochranu osobnosti, u nichž je neoprávněnost dle ustálené judikatury bez přítomnosti excesu zásadně vyloučena a u nichž tedy nenese původce výroků tzv. důkaz pravdy.** Při interpretaci a aplikaci práva je obecně respektováno, že výjimka z pravidla musí být vykládána restriktivně tak, aby se výjimka nestala pravidlem (zásada *singularia non sunt extendenda*). Již soudní praxí ve věcech ochrany osobnosti dle § 11 a násl. obč. zák., která je pro dané účely plně využitelná i v režimu o. z., jenž na danou věc s ohledem na dobu tvrzených neoprávněných zásahů dopadá, bylo dlouhodobě a konstantně dovozováno, že neoprávněnost zásahu do osobnostních práv je vyloučena tam, kde k němu došlo v rámci výkonu jiného subjektivního práva či povinnosti stanovených zákonem (jako je např. výkon práv účastníka v řízení nebo výkon svědecké či znalecké povinnosti) s výjimkou případů, kdy se ten, kdo právo či povinnost vykonává, dopustí excesu. Tyto ustálené závěry vycházejí primárně již ze Sborníku stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydal Nejvyšší soud ČSSR v roce 1980 (S III, str. 196). Skutečnost, že vzhledem k institutu tzv. zákonné licence je obecně neoprávněnost zásahu do osobnostních práv ve vztahu k výkonu procesních podání a výpovědi svědků, účastníků řízení a jejich zástupců v jiných řízeních vyloučena s výhradou excesu, je stvrzena bohatou judikaturou Nejvyššího soudu (dále z mnoha např. i usnesení ze dne 21. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3453/2011, či ze dne 23. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1225/2013), a to dokonce včetně stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2010, sp. zn. Cpjn 13/2007, k výkladu vyloučení neoprávněnosti zásahu do osobnostních práv fyzické osoby v souvislosti se soudním řízením, popřípadě při jiném řízení před příslušným orgánem.
10. V rámci zjištění a vyhodnocení toho, zda při výkonu obdobné licence došlo k excesu, **se nelze omezit na pouhé zjištění výsledku šetření o učiněném oznámení.** Platí totiž, že k závěru, zda se v konkrétním případě jednalo o exces při podání trestního oznámení, je třeba porovnat zejména okolnosti, za nichž takové trestní oznámení bylo učiněno (jde především o posouzení toho, zda existovaly okolnosti, které byly objektivně způsobily podložit přesvědčení osoby činící trestní oznámení, že byl spáchán určitou osobou čin označený v oznámení, či zda se případně jednalo pouze o svévolné, resp. smyšlené obvinění postižené osoby s případným cílem takové osobě uškodit apod.), a zda v konkrétním případě byl naplněn předpoklad dobré víry osoby, jež takové trestní oznámení učinila (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2000, sp. zn. 30 Cdo 422/2000).

11. **Důkazní břemeno o tom, že žalovaná při podání trestního oznámení a při svědecké výpovědi v trestním řízení vědomě uvedla nepravdy, tíží žalobce**, který excus žalované dovozuje, neboť je tím, komu by bylo z hlediska hmotného práva jeho prokázání ku prospěchu (jako výjimka z obecně jinak daného pravidla vyloučení neoprávněnosti zásahu). Podle ustálené judikatury dovolacího soudu totiž leží důkazní břemeno v obecné rovině ohledně určitých skutečností na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 98/2000). V důsledku uplatnění projednací zásady tak mají účastníci občanského soudního řízení povinnost tvrzení a na ni navazující důkazní povinnost ohledně skutečností, z jejichž existence vyvozují pro sebe příznivé právní důsledky. Nesplnění takové povinnosti má za následek vynesení rozhodnutí nepříznivého pro účastníka, který tuto svou procesní povinnost nesplnil. **Žalobce byl o svém důkazním břemenu soudem prvního stupně řádně poučen dle § 118a odst. 3 o. s. ř., avšak úspěšně je neunesl.**
12. K důkazu totiž žalobce navrhl pouze trestní spis, přičemž skutkovými závěry trestního soudu není (pokud došlo ke zproštění obžaloby) civilní soud sice vázán, nicméně z nich prvotně vychází (viz odst. 7 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). Trestní soud ve výroku nedospěl k závěru, že se skutky, pro které trestní řízení vůči žalobci probíhalo, nestaly, nýbrž že skutky nejsou trestnými činy.
13. K závěru o prokázání excusu žalované z výkonu licence (tedy o vědomém uvádění nepravd při podání trestního oznámení a při svědecké výpovědi v trestním řízení) nelze na základě zásady volného hodnocení důkazů ve smyslu § 132 o. s. ř. v civilním řízení ve shodě se správnými skutkovými závěry soudu prvního stupně dospět. Žalobce k prokázání excusu žalované v odvolání akcentoval, že trestním soudem slyšený svědek M.Z. (jako tehdejší další intimní partner žalované) na žalované neviděl známky násilí. Odvolací soud k tomu zopakoval dokazování dle § 213 odst. 2 o. s. ř. protokolem o hlavním líčení trestního soudu ze dne 14. 3. 2018, týkajícím se výpovědi uvedeného svědka před trestním soudem. Na tomto základě dospěl odvolací soud k závěru, že výpověď svědka M.Z., učiněná v trestním řízení, je k odstranění **stavu skutkové nejistoty** (tedy k unesení důkazního břemene žalobce o excusu žalované) naprosto nedostatečná. Svědek Z. totiž v trestním řízení uvedl, že s žalovanou nikdy nevedli společnou domácnost ani spolu nebyli po delší dobu, pouze se vídali jednou za měsíc či 14 dnů. Bylo to spíše o víkendech, ale velice málo, protože byl o víkendech pracovní vyčerpán. Žalovaná přišla na kafe a třeba za dvě hodiny odešla nebo zůstávala na noc, ale až po roce 2014. Již jen vzhledem k nižší frekvenci vzájemných kontaktů trestního svědka Z. s žalovanou nelze učinit závěr, že by v otázce případných známek násilí na těle žalované měl mít opravdu dostatečný přehled. Některé žalovanou tvrzené formy násilí žalobce (typicky tvrzené tahání za vlasy) ostatně žádné zřetelné stopy na těle žalované ani zanechat objektivně nemusely. Pro účely otázky případných stop násilí na těle žalované dále z výpovědi trestního svědka Z. nijak nevyplývá, zda by je hypoteticky mohl spolehlivě postřehnout nejen vzhledem k již uvedené nižší frekvenci občasných vzájemných kontaktů (jednou za měsíc či za 14 dnů), ale rovněž i vzhledem k absenci zjištění, za jakých podmínek příležitostný intimní poměr trestního svědka Z. s žalovanou vlastně probíhal (z hlediska světelných podmínek či rozsahu zakrytí těla žalované). Daný svědek nadto v trestním řízení výslovně uvedl, že se mu žalovaná s násilím ze strany žalobce svěřila, což opakovaně stvrdil i k dotazu trestního soudu. Žalobcem akcentovaná výpověď trestního svědka Z. nemůže proto stav skutkové nejistoty pro účely tohoto řízení v žádném případě rozumně odstranit.
14. Nad rámec trestního spisu nebyly žalobcem navrženy ani v řízení provedeny žádné relevantní důkazy, které by mohly odstranit stav skutkové nejistoty, vzniklý neprokázáním pravdivosti žádné z obou kontradiktorních skutkových verzí účastníků. Soud prvního stupně byl však povinen věc rozhodnout právě i za stavu skutkové nejistoty a nemohl nechat věc nerozhodnutou (zásada

non liquet). Věcně správným procesním řešením této situace bylo zamítnutí žaloby soudem prvního stupně pro neunesení důkazního břemene ze strany žalobce, poučeného dle § 118a odst. 3 o. s. ř., po provedení navržených důkazů, kterými přitom nebyl stav nejistoty odstraněn. Neunesení důkazního břemene má za následek vynesení rozhodnutí nepříznivého pro účastníka, který toto své procesní břemeno úspěšně nesplnil.

15. Rovněž ohledně druhého žalovaného skutku v podobě vyjádření k žalobě, žalovanou učiněného a žalobcem (po připuštění změny žaloby soudem prvního stupně) k satisfakci uplatněného (poněkud paradoxně) již hned v tomto řízení, platí zcela shodně výše zmíněné ustálené judikaturní závěry o obecném vyloučení neoprávněnosti zásahu (viz odst. 9 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). Vytýkané výroky, obsažené v předmětném podání žalované, nemají charakter skutkových tvrzení, nýbrž hodnotících úsudků, a jsou obecně kryty okolností vylučující neoprávněnost zásahu, přičemž žalovaný ani u tohoto tvrzeného neoprávněného zásahu existenci excesu z výkonu zákonné licence, vylučující neoprávněnost zásahu, přes poučení dané soudem prvního stupně dle § 118a odst. 3 o. s. ř. neprokázal. Je správný závěr soudu prvního stupně, že v případě druhého žalovaného skutku šlo o přiměřené hájení zájmů žalované v soudním řízení. K tomu nutno odvolacím soudem poukázat na **nezbytnost restriktivního přístupu k dovození excesů z licence výkonu procesních práv účastníka řízení**, neboť při interpretaci a aplikaci práva je obecně respektováno, že výjimka z pravidla musí být vykládána restriktivně tak, aby se výjimka nestala pravidlem (*zásada singularia non sunt extendenda*). Ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu nelze odhlédnout při hodnocení procesně užitého výraziva ani od toho, že výroky žalované byly učiněny v souvislosti s atmosférou velmi napjatých vztahů mezi účastníky (k významu takového kontextu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1404/2006, ohledně absence excesu u výroků o tom, že účastnice řízení je zlodějka, krade a lže, užitých emotivně v občanském soudním řízení).
16. Ve vztahu k žalovanou užitému úsudkovému výrazivu o osobnosti žalobce je u druhého žalovaného skutku možno zmínit i určitý skutkový základ těchto výroků, obsažený ve znaleckém posudku z oboru zdravotnictví, specializace klinická psychologie, vypracovaném pro účely trestního řízení dne 21. 1. 2018 soudní znalkyní PhDr. Blankou Špíškovou, který byl proveden k důkazu již soudem prvního stupně. Provedení důkazu znaleckým posudkem, vypracovaným soudním znalcem pro účely jiného řízení, je v občanském soudním řízení procesně přípustné, a to v souladu s § 125 o. s. ř. v režimu listinného důkazu (§ 129 o. s. ř.), nikoli tedy v režimu dle § 127 o. s. ř. (k procesní přípustnosti takového důkazu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 347/2000). Z dané listiny byly již soudem prvního stupně přiléhavě zjištěny závěry, že u žalobce jde o premorbidně disponovanou osobnost s abnormními rysy a nelze vyloučit, že by znalec psychiatr diagnostikoval při vyšetření smíšenou poruchu osobnosti. U žalobce převažují rysy narcismu, má výbušnou afektivitu, nízkou frustrační toleranci a sníženou sebekontrolu. Jeho chování je zaměřeno egocentricky, má zvýšenou tendenci k afektivním výbuchům, být direktivní a prosazovat svoje zájmy i na úkor druhých, přičemž snížená sebekontrola může vést k verbální i fyzické agresi. V interpersonálních vztazích se taková osobnost může chovat vykořisťujícím způsobem a jeho empatie k druhým je nízká.
17. Žalované úsudky o osobnosti žalobce tak mají (přes skutkovou nejistotu o průběhu skutku samotného) určitý prokázaný skutkový základ v odborných závěrech PhDr. Blanky Špíškové a jejich celkové vyznění mu odpovídá. Výroky jsou poněkud expresivní, nejsou však vulgární, mají přímou souvislost s předmětem řízení a jsou mu vzhledem k oboustranně napjatému kontextu věci ještě přiměřené. Výrok o zvráceném sexuálním deviantovi sice nemá přímý základ v odborných závěrech (soudní znalkyně ostatně posudek v trestním řízení podávala jako klinická psychologka, nikoli sexuoložka), nicméně i tak má svou oporu především v žalobcem písemně odsouhlaseném písemném závazku žalované ze dne 28. 12. 2014. Její žalobcem písemně akceptovaný závazek poskytovat žalobci o víkendech sex ve specifikované formě a četnosti [„*šukat orálem, kundičkou*“

a prdelkou (z tohoto důvodu neopomeni si brát s sebou gel), tj. celkem 3x, a to kvalitně“], a to pod hrozbou ukončení pomoci v dluhových záležitostech, je z právního hlediska neexistující, neboť ve smyslu § 19 odst. 2 věty druhé o. z. jde o takové omezení práv žalované, ke kterému se pro rozpor se zákonem nepřihlíží. Rozpor se zákonem je zde představován tím, že i v zákonné rovině je garantována nedotknutelnost člověka (§ 91 o. z.) a mimo případ stanovený zákonem nesmí nikdo zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu (§ 93 odst. 1 o. z.) Takový souhlas nevyžaduje (mimo případy stanovené v § 96 o. z.) písemnou formu a může tedy být udělen ústně či konkludentně, souhlas však musí být vždy aktuální a svobodný. Nelze se jej předem vzdát a předem udělený souhlas může být odvolán (§ 97 o. z.). Otrocké smlouvy, jimiž se někdo vzdává své svobody ve prospěch jiného, jsou nepřipustné, což stvrzuje ostatně i důvodová zpráva k § 15 až § 22 o. z., která je označuje za právně neexistující (nikoli jen absolutně neplatné). Pro účely předmětného hodnotícího úsudku o žalobci, užitého žalovanou v rámci vyjádření k žalobě, je pak zásadní, že daný listinný podklad se očividně vymyká běžným zvyklostem v lidské sexualitě, neboť již na základě běžné lidské zkušenosti (§ 121 o. s. ř.) lze odvolacím soudem s jistotou konstatovat, že není normální, aby lidé uzavírali obdobné písemné smlouvy *pro futuro* a zabezpečovali jimi svůj sexuální život. Určující přitom je, že obdobný sexuální závazek žalované byl žalobcem písemně odsouhlasen a následně i reálně konzumován. Není zde pro daný účel naopak rozhodné, zda žalovaná byla či nebyla k podpisu svého závazku a k provozování sexu s žalobcem protiprávně donucena (tyto otázky zůstaly i v civilním řízení nadále skutkově nejisté). Bez významu zde naopak není žalobcem v trestním řízení stvrzená skutečnost, že i po skončení vztahu si ponechal listiny s popisem prožitků ze sexuálního života žalované, které sepsala (důvod jejich sepsu ovšem zůstal i v civilním řízení skutkově nejistý).

18. Nadto je u druhého žalovaného skutku žalobcem nárokována **forma satisfakce již *prima facie* nepřiměřená** intenzitě a povaze žalovaného zásahu, jak správně naznačil i soud prvního stupně, neboť sociální rozsah žalovaného zásahu, učiněného podáním v občanském soudním řízení, byl z podstaty věci jen značně omezený a nebyl objektivně způsobilý vést ke zveřejnění údajů přičitatelnému žalované. Ke skutečnosti, že údaje, chráněné právem na ochranu osobnosti, byly užitý v soudním řízení, a jako takové proto nemohly být nástrojem zveřejňování údajů, srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. IV. ÚS 2211/14, *mutatis mutandis*. Nezbytnou podmínkou pro přiznání peněžitého zadostiučinění podle § 2951 odst. 2 o. z. je, že se poskytnutí žádné formy morálního zadostiučinění nejeví s ohledem na okolnosti případu postačujícím (tzv. princip subsidiarity finanční satisfakce). Subsidiarita finanční satisfakce byla dána i dle dřívějšího § 13 odst. 2 obč. zák. a současný o. z. na ní nemění ničeho. Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním, které musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění újmy (§ 2951 odst. 2 o. z.). I v poměrech o. z. platí, že jestliže soud vázán žalobním petitem shledá, že finanční zadostiučinění není s ohledem na okolnosti posuzované věci přiměřené, v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu žalobu zamítne (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2020, sp. zn. 25 Cdo 167/2019). Již tato skutečnost *per se* by tedy byla pro zamítnutí žaloby ohledně druhého skutku dostačujícím důvodem.
19. Lze proto ohledně obou žalovaných skutkových okruhů odvolacím soudem opodstatněně uzavřít, že žalobci vůči žalované nenáleží žalobou uplatněné satisfakční nároky (§ 2956, § 2951 odst. 2 o. z.), neboť chybí předpoklad odpovědnosti žalované dle § 2910 (první skutkové podstaty) o. z. V případě druhého žalovaného skutku je nadto nárokována forma satisfakce *prima facie* nepřiměřená a jako taková je v rozporu s § 2951 odst. 2 o. z.
20. Se zřetelem k výše uvedenému tudíž odvolací soud zamítavý rozsudek soudu prvního stupně v meritu věci, tedy v I. a II. výroku, jako věcně správný potvrdil dle § 219 o. s. ř.

21. Soud prvního stupně ovšem pochybil v nákladovém výroku, neboť výše žalovanou v řízení před soudem prvního stupně účelně vynaložených nákladů řízení za 3 úkony právní služby á 3 100 Kč dle § 7, § 9 odst. 4 písm. a), § 11 AT se 3 režijními paušály á 300 Kč (§ 13 odst. 3 AT) nečiní v součtu 12 050 Kč, jak soud prvního stupně nesprávně vyčíslil, nýbrž 10 200 Kč. Vzhledem k uvedenému odvolací soud podle § 220 o. s. ř. změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně tomu korespondujícím způsobem.
22. O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl odvolací soud na základě zásady úspěchu ve věci podle § 142 odst. 1 o. s. ř. za použití ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. tak, že neúspěšný žalobce je k jejich náhradě povinen úspěšné žalované k rukám jejího zástupce (§ 149 odst. 1 o. s. ř.). Výše žalovanou v odvolacím řízení účelně vynaložených nákladů řízení činí 7 623 Kč a sestává z odměny za zastoupení advokátem u 2 úkonů právní služby á 3 100 Kč (vyjádření k odvolání, účast na jednání odvolacího soudu) dle § 7, § 9 odst. 4 písm. a), § 11 AT se 2 režijními paušály á 300 Kč (§ 13 odst. 3 AT), cestovného 423 Kč dle vyhl. č. 589/2020 Sb. (za cestu k jednání Blansko-Brno a zpět při sazbě základní náhrady za 1 km jízdy 4,40 Kč, průměrné spotřebě 5,9 l/100 km a výše průměrné ceny pohonné hmoty 27,80 Kč za 1 litr benzínu 95 oktanů) a náhrady za ztrátu času 400 Kč (4 půlhodiny po 100 Kč dle § 14 odst. 3 AT). Jako neúčelnou hodnotil odvolací soud poradu zástupce žalované s klientkou, konanou dne 7. 1. 2021, neboť žalobcem podané odvolání nemohlo nezbytnou potřebu jejího konání racionálně nijak odůvodnit, a to nejen vzhledem k obsahu odvolání žalobce a vyjádření žalované (které již bylo v té době ostatně dávno učiněno), ale i vzhledem k principu neúplné apelace, kterým je odvolací řízení ovládáno. Ani ve výrazně složitějších věcech není obvyklé, aby byl takový úkon v odvolacím řízení nejen odvolacím soudem přiznáván, ale dokonce ani zástupci nárokován.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.

Nesplní-li povinný řádně a včas povinnost uloženou vykonatelným rozhodnutím, může se oprávněná domáhat soudního výkonu (exekuce) rozhodnutí.

Brno 14. ledna 2021

JUDr. Michal Ryška v. r.
předseda senátu